

Nye krav til håndtering av radioaktivt avfall og utslipp av radioaktive stoffer

Miljøverndepartementet har fastsatt forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall. Forskriften trer i kraft fra 1. januar 2011. Samtidig er det fastsatt en ny strålevernforskrift med virkning fra samme dato. Kravene om godkjenning for utslipp av radioaktive stoffer, håndtering av radioaktivt avfall og import/eksport av radioaktivt avfall er utgått fra strålevernforskriften og erstattes av tillatelsesplikt etter forurensningslovgivningen. Det betyr at radioaktive stoffer nå vil bli behandlet etter det samme regelverket som annen forurensning og andre miljøgifter.

Foto: Statens strålevern

Hva er nytt?

- Ingen kan forurense eller gjøre noe som kan føre til forurensning uten at dette skjer i henhold til en tillatelse.
- Nye grenseverdier for hva som alltid er tillatelsespliktig utslipp.
- Leveringsplikt og deklarasjonsplikt for radioaktivt avfall.
- Nye grenseverdier for hva som forvaltes som radioaktivt avfall.
- Nye grenseverdier for hva som anses å være deponeringspliktig avfall.
- Et nytt kapittel 16 i avfallsforskriften gjøres gjeldende for radioaktivt avfall.

- Overgangsbestemmelser for godkjenninger som tidligere er gitt etter strålevernforskriften § 5 bokstav o, p og q.

Tillatelse til radioaktiv forurensning

Tilførsel/utslipp av radioaktive stoffer til miljøet krever tillatelse fra Statens strålevern, dersom utslippene overskrider grenseverdiene i vedlegg II i forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall.

Unntak fra krav om tillatelse for utslipp krever at både total aktivitet pr år og spesifikk aktivitet er under grenseverdiene.

Informasjon om søknad om utslippstillatelse vil bli lagt ut på nettsidene til Statens strålevern

www.stralevernet.no

Radioaktivt avfall

Hva som anses som radioaktivt avfall og deponeringspliktig radioaktivt avfall defineres i vedlegg I bokstav a og b til forskrift om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall.

Det er viktig å være klar over at deler av strålevernregelverket fortsatt vil ha relevans for radioaktivt avfall, for eksempel strålevernforskriften kapittel II, III og IV.

Forsvarlighetskrav

Avfallsforskriften kapittel 16 etablerer det generelle kravet om at radioaktivt avfall skal håndteres forsvarlig. Forsvarlighetskravet innebærer at virksomheter skal treffe nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på menneske og miljø. Håndteringen skal foregå på en måte som ikke vanskeliggjør den videre håndteringen av avfallet.

Forsvarlig håndtering omfatter blant annet at:

- Håndtering av radioaktivt avfall skal foregå på en slik måte at det fører til minst mulig skade eller ulempe på mennesker og miljø (*as low as reasonably achievable* - ALARA).
- Håndtering av radioaktivt avfall skal foregå med best tilgjengelige teknikk/teknologi (BAT).
- Virksomheten skal tilstrebe at det dannes minst mulig radioaktivt avfall.
- Radioaktivt avfall skal ikke oppbevares sammen med eksplosiver, sterkt brennbare stoffer eller i korrosivt miljø.
- Oppbevaringsplassen skal være sikret mot adgang for uvedkommende.
- Oppbevaringsplassen skal utformes slik at strålenivået utenfor, der allmennheten har tilgang, skal være så lavt som mulig og aldri overstige 300 mikrosievert pr. år.
- Innenfor virksomhetens område, der kun ansatte har tilgang, skal strålenivået utenfor oppbevaringsplassen ikke overstige 7,5 mikrosievert pr. time.
- Radioaktivt avfall skal ikke sammenblandes med annet avfall dersom dette medfører fare for forurensning eller

skaper problemer for den videre håndteringen.

- Mengde radioaktivt avfall som oppbevares skal holdes på et minimum.
- På oppbevaringsplassen skal det foreligge en liste over det radioaktive avfallet, herunder nuklider, mengder og spesifikk aktivitet.
- Virksomheter som håndterer radioaktivt avfall skal oppfylle kravene til helse, miljø og sikkerhet i lovgivningen. En strålevernkoordinator med kunnskaper tilsvarende kravene i strålevernforskriften § 16 bør utnevnes.
- Det er ikke tillatt å fortynne radioaktivt avfall i den hensikt å komme under grenseverdier.

Foto: Statens strålevern

Leveringsplikt

Dersom det oppstår radioaktivt avfall i en virksomhet, skal dette **minst 1 gang pr. år** leveres til den som har tillatelse til å håndtere avfallet.

Deponeringspliktig radioaktivt avfall skal leveres til den som har tillatelse til håndtering av deponeringspliktig radioaktivt avfall fra Statens strålevern.

Radioaktivt avfall som ikke er deponeringspliktig skal leveres til:

- Den som har tillatelse til å håndtere radioaktivt avfall fra Statens strålevern.
- eller
- Den som kan håndtere radioaktivt avfall etter avfallsforskriften § 16-5, jf. § 11-6.

Leveringsplikten er ikke til hinder for at radioaktivt avfall kan stå til henfall, der henfall anses å være BAT. Dette kan for eksempel være henfall av radioaktivt avfall til under grenseverdier for deponeringspliktig avfall eller grenseverdier for radioaktivt avfall.

Henfall som håndteringsmetode er særlig aktuelt for radionuklider med halveringstid som er kortere enn ca. 30 dager.

For radioaktivt avfall hvor BAT-vurderinger tilsier at avfallet bør stå til henfall utover ett år, krever dette tillatelse fra Statens strålevern. Imidlertid vil slike virksomheter ofte måtte ha tillatelse til annen del av sin virksomhet. I slike tilfeller vil det være naturlig at mellomlagring av radioaktivt avfall utover ett år inkluderes i en søknad om slik tillatelse. Se også kulepunkt 2 under Tillatelse til håndtering av radioaktivt avfall.

Foto: Statens strålevern

Deklarasjonsplikt

Virksomheter som leverer radioaktivt avfall skal fylle ut deklarasjonsskjema som er godkjent av Statens strålevern. Deklarasjonsplikten gjelder for radioaktivt avfall med aktivitet både over og under deponeringsgrensen.

Deklarasjonsskjema som skal benyttes er et felles skjema for farlig avfall og radioaktivt avfall.

På deklarasjonsskjema skal avfallsprodusenten bl.a. gi opplysninger om avfallets opprinnelse, innhold og egenskaper som gjør at den videre håndteringen av avfallet kan skje på en forsvarlig måte.

For informasjon om utfylling, se veiledningen på deklarasjonsskjema. Skjema kan bestilles hos Norsas www.norsas.no.

Tillatelse til håndtering av radioaktivt avfall

Den som håndterer radioaktivt avfall skal ha tillatelse fra Statens strålevern.

Det gjelder ikke for:

- Den som kan håndtere radioaktivt avfall etter avfallsforskriften § 16-5 annet ledd, jf. § 11-6. Virksomheter som har tillatelse til håndtering av farlig avfall trenger ikke egen tillatelse fra Statens strålevern for håndtering av radioaktivt avfall som ikke er deponeringspliktig.
- Den som har tillatelse til håndtering av radioaktivt avfall fra egen virksomhet etter forurensningsloven § 11. Dette gjelder for virksomheter som har tillatelse til forurensning, og hvor håndtering av virksomhetens eget avfall er inkludert i denne tillatelsen. Disse virksomhetene trenger ikke ytterligere tillatelse for håndtering av eget avfall.
- Forhandler som tar imot radioaktivt avfall fra tilsvarende produkt som forhandleren omsetter. Dette gjelder kasserte kapslede

radioaktive kilder som skal leveres i henhold til returordning, jf. strålevernforskriften § 13 første ledd. I tillegg omfatter dette kasserte elektroniske og elektriske produkter (EE-avfall), for eksempel kasserte ioniske røykvarslere, som er omfattet av eget retursystem, jf. avfallsforskriften kapittel 1.

Mottak, mellomlagring og sortering av EE-avfall, for eksempel kasserte ioniske røykvarslere, før levering til behandlingsanlegg, trenger ikke tillatelse etter avfallsforskriften § 16-5. Demontering av kasserte ioniske røykvarslere vil derimot kreve tillatelse.

Transport av radioaktivt avfall reguleres gjennom regelverk for transport av farlig gods og trenger ikke tillatelse etter avfallsforskriften § 16-5.

Informasjon om søknad om tillatelse til håndtering av radioaktivt avfall vil bli lagt ut på nettsidene til Statens strålevern www.stralevernet.no.

Retningslinjer for årlig rapportering

Virksomheter som håndterer radioaktivt avfall skal årlig rapportere om avfallet til Statens strålevern. Generelle retningslinjer for rapportering vil bli lagt ut på nettsidene til Statens strålevern www.stralevernet.no. I tillegg til de generelle rapporteringskravene kan Statens strålevern stille ytterligere krav til rapportering i tillatelser.

Overgangsbestemmelser

Overgangsbestemmelsene er nærmere beskrevet i StrålevernInfo 10:10 (Nytt regelverk for radioaktiv forurensning og avfall)

Aktuelt regelverk

- lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)
- lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven)
- forskrift 1. november 2010 nr. 1394 om forurensningslovens anvendelse på radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall
- forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 16
- forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften)
- internkontrollforskriften